

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Янка Димитрова Стоименова,
член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност
„Доцент”
в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика
(Методика на обучението по български език и литература в началните
класове – творчеството в литературното обучение),
обявен от Югозападен университет „Неофит Рилски“
в ДВ, бр. 101 от 20.12.2022 г.

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукция, представени от участника в конкурса

Единствен кандидат в конкурса е гл. ас. д-р Ива Андонова Стаменова, преподавател в катедра „Предучилищна и начална училищна педагогика“ на Факултета по педагогика при Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата.

Ива Андонова Стаменова е доктор по педагогика от 2018 година и главен асистент от 2020 година. Научноизследователската продукция, с която тя участва в конкурса е обобщена в **32** научни разработки, които са обособени в секции както следва: **2** самостоятелни монографии (едната, от които е книга по дисертационния труд); **2** публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; **12** самостоятелни публикации в сборници и списания в България, отразени в Националния референтен списък на съвременните български научни издания с научно рецензиране, **16** самостоятелни публикации в чужбина.

Преподавателската работа на д-р Ива Стаменова е съсредоточена в сферата на методиката на обучението по български език и литература в началните класове. Тя разработва лекционни курсове и води лекции и практически занятия по дисциплини, включени в бакалавърските и магистърските програми в професионално направление 1.2. Педагогика: *Дидактика на началното грамотяване, Методика на обучението по български език и литература в началните класове, Комуникативноречеви умения у учениците, Първите дни на детето в училище.* Организира и ръководи текущата и преддипломната педагогическа практика на студентите. Като цяло преподавателската дейност на д-р Стаменова се отличава с креативност, прецизност, професионализъм и коректност.

Д-р Стаменова участва активно в административната дейност на катедрата. Тя е курсов отговорник на студенти от бакалавърските специалности. Член е на комисии за оценяване на учебен курс, преподавател и

специалност; член е на експертни комисии за възстановяване на студентски права; член е на комисии за провеждане на държавен практически изпит в началното училище; член е на технически комисии за шифриране и дешифриране на писмени работи на студенти. Рецензент е на дипломни работи на студенти от ОКС-бакалавър и ОКС-магистър.

Участва като член на екипа в 2 проекта, от които 1 международен и 1 национален. Има реализирана преподавателска мобилност по програма Еразъм+ и участие в онлайн-семинар. Носител е на грамота за отлично представяне в конкурса за най-добра публикация на млад учен – 2017 година. Член е на съюза на учените в България. Постигнатите научни резултати от д-р Стаменова са докладвани на 15 национални и международни научни конференции.

Научноизследователската и преподавателската дейност на кандидата показват успешна реализация в областта на изследванията, свързани с методиката на обучението по български език и литература в началните класове.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

1) Научно-изследователска дейност и научни публикации

Тематичната ориентация на научните разработки, представени за рецензиране от д-р Стаменова, напълно съответства на профила на обявения конкурс и отразява изследователските интереси и приноси на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Монографичният труд *„Стимулиране творческата дейност на учениците в IV клас посредством работата върху художествени произведения“* е посветен на проблема за четенето с разбиране и влиянието му върху интелектуалното, личностното и творческото развитие на ученика в началния етап на основното образование. Целта на изследването е да се разкрият възможностите за развитие на творческите умения на учениците посредством работата с литературни произведения. По заложената в темата проблематика е направено задълбочено теоретично проучване, като е проследено значението на четенето с разбиране като фактор за развитие на творческите умения на учениците; проследена е психологическата страна на творческата дейност на учениците в началното училище; поставен е акцент върху творческия процес в обучението по литература, успешно реализиран с помощта на предварително подбрани произведения от художествената литература. Разработена е обучителна методика и е предложен авторски дидактически модел за стимулиране развитието на творческите умения на учениците от IV клас чрез работата върху художествени произведения. За прецизността на получените резултати е обособена система от критерии и показатели с определени количествени и качествени характеристики.

Най-общо научните публикации могат да бъдат групирани в следните тематични направления, свързани със:

1) творческата дейност в обучението по български език и литература в началните класове и съответната диагностика (доказателства №№ 5; 12; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 29; 34; 35);

2) проектната учебна дейност по български език и литература (доказателства №№ 11; 13; 14; 16; 27; 36);

3) четивната грамотност на учениците в начална училищна възраст (доказателства №№ 6; 7; 15; 25; 26; 30; 32).

Освен посочените тематични направления, творческите търсения на д-р Стаменова са насочени и към изясняване влиянието на обучението по български език и литература върху формирането на ключови за учениците компетентности (доказателство № 10). Очертани са особеностите на урока по български език и литература и влиянието им върху развитието на комуникативноречевите умения у учениците (доказателство № 31). Разкрити са трудностите пред студентите-педагози при планиране на уроците по български език и литература (доказателство № 28). Предложени са и са апробирани в практиката диагностични методи за изследване на литературните знания на учениците, за уменията за четене с разбиране, за стимулиране на творческата им активност и др. (доказателства №№ 8; 9 и 33).

Някои от разработките са с теоретико-обзорен характер, а други се базират на собствени емпирични изследвания. Цялостната научна продукция е на основата на обогатяване и развитие на съществуващите методически идеи, като са предложени и апробирани в практиката иновативни авторски дидактически модели.

Предложените за рецензиране научни публикации са отразени в национални и международни научни издания и чрез тях се популяризират резултатите от изследователската дейност на кандидата. Така очертаните проблемни полета от публикационната активност на гл. ас. д-р Ива Стаменова разкриват оригиналност на научните търсения и ориентация към по-слабо изследвани научни области. Недвусмисленият извод по отношение на научната продукция на д-р Ива Стаменова е, че тя се отличава със задълбоченост, компетентност, изследователска прецизност, творчески подход и практическа приложимост. Приятно впечатление прави и стилът на изложението.

Научните цитирания, които представя кандидатът са 31 на брой и са в посочените тематични направления.

Не е установено плагиатство в представената за рецензиране научноизследователска продукция на кандидата.

2) Основни научни приноси

Приемам изцяло приносите на кандидата, систематизирани в представената справка. Бих искала да акцентирам върху няколко от тях, които са основни и особено значими за методическата теория и практика при обучението по български език и литература в началните класове. Те се отнасят до следното:

- обогатяване и развитие на съществуващите теоретични идеи и постановки – направено е задълбочено теоретично проучване на проблема за

функционалната грамотност на учениците, при което е разкрита историческата динамика в разбирането на феномена грамотност; проследено е значението на четенето с разбиране като фактор за развитие на творческите умения на учениците, като едновременно с това е разгледано влиянието на четенето върху комуникативноречевите умения и значението на видовете уроци в обучението по български език и литература; разкрити са психологическите страни на творческата дейност и е поставен акцент върху творческия процес в обучението по литература;

- *въвеждане и прилагане на нови идеи в методическата практика и реализиран педагогически ефект* – разработен е и е апробиран иновативен дидактически модел за развитие на четивната грамотност на учениците в начална училищна възраст, основан на проектно-базираното обучение по четене; разработен е и е апробиран в училищната практика авторски дидактически модел за стимулиране развитието на творческите умения у учениците от началните класове; предложена е система от критерии и показатели за диагностициране на литературните знания и умения, както и задачи за стимулиране на творческата дейност на учениците;

- *обогащаване на учебното съдържание във висшето училище* – актуализирани са и са разработени нови университетски курсове, включени в учебните планове като задължителни и избираеми учебни дисциплини за студентите от педагогическите специалности, в които се използват резултати от научноизследователската дейност на кандидата.

III. Заключение

Единствен участник в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” е гл. ас. д-р Ива Андонова Стаменова. Представените документи и материали за участие в конкурса отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Научната продукция е с подчертан приносен характер и покрива задължителните условия и наукометрични критерии за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Върху основата на оценката и посочените приноси в научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност на кандидата категорично заявявам своята **положителна** оценка на кандидатурата и предлагам на членовете на научното жури **гл. ас. д-р Ива Андонова Стаменова** да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Методика на обучението по български език и литература в началните класове – творчеството в литературното обучение) по обявения конкурс от Югозападен университет „Неофит Рилски“ – Благоевград.

10 март 2023 г.
Благоевград

Член на журито:
Доц. д-р Янка Стоименова

SCIENTIFIC OPINION

**of Assoc. Prof. Yanka Dimitrova Stoimenova, PhD,
member of the scientific jury in a competition for the academic position of
Associate Professor
in the field of higher education 1. Pedagogical Sciences,
professional field 1.2. Pedagogy
(Methodology of teaching Bulgarian language and literature in primary classes -
creativity in literary education),
announced by Southwest University "Neofit Rilski"
101 of 20.12.2022**

Subject: the scientific, applied and professional-academic activity and production presented by the participant in the competition

The only candidate in the competition is Asst. Dr. Iva Andonova Stamenova, lecturer at the Department of Preschool and Primary School Pedagogy of the Faculty of Pedagogy at Southwest University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

I. Summary data on the scientific production and activities of the candidate.

Iva Andonova Stamenova is a Doctor of Pedagogy since 2018 and chief assistant since 2020. The scientific research output with which she participated in the competition is summarized in **32** scientific works, which are divided into sections as follows: **2** independent monographs (one of which is a book based on the dissertation work); **2** publications in scientific journals, refereed and indexed in world-known databases of scientific information; **12** independent publications in collections and journals in Bulgaria, reflected in the National Reference List of Contemporary Bulgarian Scientific Publications with scientific peer review, **16** independent publications abroad.

Dr. Iva Stamenova's teaching work is focused in the field of methodology of teaching Bulgarian language and literature in primary grades. She develops lecture courses and conducts lectures and practical classes on subjects included in the Bachelor's and Master's programs in professional field 1.2. Didactics of Primary Literacy, Methods of Teaching Bulgarian Language and Literature in Primary Grades, Communication and Speech Skills of Pupils, The First Days of a Child at School. Organizes and supervises students' current and pre-diploma pedagogical practice. Overall, Dr. Stamenova's teaching activity is distinguished by creativity, precision, professionalism and honesty.

Dr. Stamenova actively participates in the administrative activities of the Department. She is the course supervisor of undergraduate students. She is a member of course, faculty, and specialty evaluation committees; a member of expert committees for student reinstatement; a member of committees for conducting a state practical examination in elementary school; and a member of technical committees

for ciphering and deciphering students' written work. He is a reviewer of diploma theses of undergraduate and graduate students.

Dr. Stamenova has participated as a team member in 2 projects: 1 international and 1 national. She has completed a teaching mobility under the Erasmus+ program and participated in an online seminar. She has received a diploma for excellent performance in the competition for the best publication of a young scientist - 2017. She is a member of the Union of Scientists in Bulgaria. Scientific results achieved by Dr. Stamenova has been presented at 15 national and international scientific conferences.

The research and teaching activities of the candidate show a successful realization in the field of research related to the methodology of teaching Bulgarian language and literature in primary grades.

II. Evaluation of the scientific and practical results and contributions of the creative production submitted for the competition

1) Research and scientific publications

The thematic orientation of the scientific works submitted for review by Dr. Stamenova fully corresponds to the profile of the announced competition and reflects the research interests and contributions of the candidate for the academic position of Associate Professor.

The monographic work " Stimulating students' creativity in Grade IV through work on artworks" is dedicated to the problem of reading comprehension and its impact on the intellectual, personal and creative development of the student in the primary stage of primary education. The aim of the study is to reveal the possibilities of developing students' creative skills through working with literary works. A thorough theoretical study has been made on the subject matter, tracing the importance of reading comprehension as a factor in the development of students' creative skills; the psychological aspect of students' creative activity in primary school has been traced; emphasis has been placed on the creative process in literature education, successfully realized with the help of preselected works of fiction. A teaching methodology is developed and an author's didactic model is proposed to stimulate the development of creative skills of the 4th grade students by working on works of fiction. For the precision of the obtained results a system of criteria and indicators with certain quantitative and qualitative characteristics is distinguished.

In general, scientific publications can be grouped into the following thematic areas related to:

1) creative activity in the teaching of Bulgarian language and literature in primary grades and relevant diagnostics (Evidences No. 5; 12; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 29; 34; 35);

2) project-based learning activities in Bulgarian language and literature (Evidences 11; 13; 14; 16; 27; 36);

3) the reading literacy of primary school-age students (Evidences 6; 7; 15; 25; 26; 30; 32).

In addition to the above-mentioned thematic areas, Dr. Stamenova's creative research is also aimed at clarifying the impact of Bulgarian language and literature

education on the formation of key competences for students (Evidence 10). The features of the Bulgarian language and literature lesson and their influence on the development of students' communicative-speech skills are outlined (Evidence 31). Difficulties faced by student-teachers in planning lessons in Bulgarian language and literature are revealed (Evidence No. 28). Diagnostic methods for the study of students' literary knowledge, reading comprehension skills, stimulation of their creative activity, etc. have been proposed and tested in practice (Evidence №. 8; 9 and 33).

Some of the papers are theoretical and review papers, while others are based on our own empirical research. The overall scientific production is based on the enrichment and development of existing methodological ideas, as innovative author's didactic models are proposed and approbated in practice.

The scientific publications proposed for peer-review have been published in national and international scientific journals and through them the results of the candidate's research are popularized. Thus, the outlined problem fields of the publication activity of As. Dr. Iva Stamenova reveal the originality of scientific searches and orientation towards less explored scientific areas. The unequivocal conclusion regarding the scientific production of Dr. Iva Stamenova is that it is distinguished by its depth, competence, research precision, creative approach and practical applicability. The style of the presentation is also pleasing.

The number of scientific citations submitted by the candidate is 31 and they are in the mentioned thematic areas.

No plagiarism was found in the candidate's research output submitted for peer review.

2) Main scientific contributions

I fully accept the contributions of the candidate in the competition as systematised in the submitted reference. I would like to emphasize a few of them, which are fundamental and particularly significant for the methodological theory and practice of teaching Bulgarian language and literature in primary grades. They relate to the following:

- enrichment and development of existing theoretical ideas and propositions - an in-depth theoretical study of the problem of students' functional literacy has been made, revealing the historical dynamics in the understanding of the phenomenon of literacy; the importance of reading comprehension as a factor in the development of students' creative skills has been traced, at the same time examining the impact of reading on communicative-speaking skills and the importance of the types of lessons in teaching Bulgarian language and literature; the psychological effects of reading literacy have been revealed;

- introduction and application of new ideas in the methodological practice and realized pedagogical effect - an innovative didactic model for the development of reading literacy of primary school-age students, based on project-based learning in reading, has been developed and approbated in the school practice; an author's didactic model for stimulating the development of creative skills in primary school students has been developed and approbated in the school practice; a system of

criteria and indicators for the diagnosis of literary knowledge and skills has been proposed, as well as a task for the development of creative skills in primary school students;

- enrichment of the curricular content at the university - new university courses have been updated and developed, included in the curricula as compulsory and elective courses for the students of the pedagogical specialties, in which the results of the candidate's research are used.

III. Conclusion

The only participant in the competition for the academic position of Associate Professor is Iva Andonova Stamenova, PhD. The submitted documents and materials for participation in the competition meet all the requirements of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria. The scientific production is of a distinctly contributory character and meets the obligatory conditions and scientific-metric criteria for holding the academic position of Associate Professor.

On the basis of the evaluation and the mentioned contributions in the scientific, scientific-applied and professional-academic activity of the candidate I categorically declare my positive evaluation of the candidature and I propose to the members of the scientific jury chief assistant PhD Iva Andonova Stamenova to be elected to the academic position of Associate Professor in the field of higher education 1. Pedagogical Sciences, professional field 1.2. Pedagogy (Methodology of teaching Bulgarian language and literature in primary classes - creativity in literary education) under the competition announced by Southwest University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

10 March 2023
Blagoevgrad

Jury member:
Assoc. Prof. Yanka Stoimenova, PhD